

Мұнайлы

ҚазМұнайГаз

www.mmg.kz

“Маңғыстаумұнайгаз” акционерлік қоғамының газеті

№08 (83), қыркүйек, 2016 жыл

ӨЛКЕ

МЕЙРАМЫҢ ҚҰТТЫ БОЛСЫН, ЕЛГЕ МӘЛІМ, МАҢҒЫСТАУ МҰНАЙЫНЫҢ АҚ ОРДАСЫ!

Құрметті «Жетібаймұнайгаз» өндірістік басқармасының ұжымы!

Сіздерді «Жетібай-мұнайгаз» өндірістік басқармасының 50 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймын!

«Жетібаймұнайгаз» өндірістік басқармасы - заманауи ғылыми-технологиялық жетістіктерді тиімді пайдалана отырып, тұрақты өркендеу үрдісімен алға қарай сенімді қадам басқан кен орындардың бірі. Бүгінде Маңғыстау мұнайының

«алтын сандығы» алғаш ашылған Жетібай жерінің, соның ішінде, «Жетібаймұнайгаз» өндірістік басқармасының алатын орны ерекше. Ойғені, жарты ғасырлық тарихы бар өндіріс орнының қара жердің қойнауынан қазыналы дария ағызып, халық игілігі үшін жаратып, еліміздің экономикасының қарыштап дамуына және қасиетті аймақтың гүлденуіне, өркендеуіне қосып отырған үлесі өте сүбелі.

Кен орында компанияның өндірістік және қаржылық көрсеткіштерінің тұрақты түрде артуына, ірі инвестициялық жобалардың жүзеге асырылуына, сол арқылы облысымыздың мұнай-газ секторының жетілуіне үлкен үлес қосып келе жатқан, өз ісін жетік білетін майталман мамандар жұмыс істейді. Мамандығына адал, еңбеккер, нағыз кәсіби шебер мамандардың арқасында Жетібай кен орны ешқашанда еңбек қарқынын төмендеткен емес. Бұл аптапты дала тесінде, аязды дауыл өтінде жүрген әрбір мұнайшының жасампаз еңбегі мен ортақ игілікке жету жолында еңбекке жұмылған ерен күші мен қиын қызметте бір жеңген қол, бір жағадан бас шығара алған барша ұжымның ынтымағының жемісі деп білемін. Өз басым еңбек жолымды осы ұжымнан бастағанымды мақтан тұтамын.

Алдағы уақытта да осы бағыттан таймай, ел игілігі үшін еңбек етіп, егеменді еліміздің өркендеуіне, экономикамыздың қарыштап дамуына лайықты үлес қосып, мұнай-газ секторын дамыта түсу міндетін ойдағыдай іске асырады деп сенемін.

Мерейлі мерекелеріңізбен құттықтай отырып, осынау жауапты да абыройлы міндетті жүзеге асыру жолында баршаныңа қажымаз қайрат, жалынды жігер, ұжымда ұйымшылдық пен табандылық танытуда.

Өрдайым дендеріңіз сау, отбасыларыңыз аман болып, еліміздің баянды болашағы, игілігі жолындағы еңбектеріңізде үлкен жетістіктер мен мол табыстарға келіңіздер!

Мерейтой құтты болсын!

Құрметпен,

Маңғыстау облысының
әкімі

А. Айдарбаев

Қымбатты әріптестер!

Сіздерді “Жетібай-мұнайгаз” өндірістік басқармасының құрылғанына 50 жыл толуымен құттықтаймын!

Еліміздің байырғы кәсіпорындарының бірінен саналатын “Жетібай-мұнайгаз” өндірістік басқармасы елу жыл ішінде мұнайгаз секторының құрметіне айнала білді. Кәсіпорын ұжымы мұнай өндірудің қыр-сырын жетік меңгеріп отырып, өздерінің алдарына қойған міндеттерін жүзеге асыруда біліктілік пен кәсіби шеберлік танытып келеді. Осынау үлкен жетістіктерге қол жеткізуде ұжым мүшелері қалыптасқан дәстүр сабақтастығын сақтай отырып, әлі күнге дейін ұйымшылдық пен табандылық танытуда. Көне кеніштің қыр-сырын жете меңгерген сіздер барған сайын байлығы сарқылатын жердің жанды қуатын халық игілігіне айналдыруда табандылық танытып келесіздер. Алдағы уақытта да сіздердің тын биіктерден көріне беретіндіктеріңізге сенімдімін.

Құрметті әріптестер, сіздердің бәріңізге зор денсаулық, баянды бақыт және ұзақ өмір тілеймін. Отбасыларыңыз әрқашан амандықта болып, шаңырақтарыңыз шаттық пен ырысқа тола берсін. Еліміздің ертегі жолындағы еңбектеріңізде жана жетістіктерге жетіңіздер.

Құрметпен,

«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ президенті
(Басқарма төрағасы)

С. Мынбаев

Құрметті маңғыстаулық өндіріс еңбеккерлері! Қымбатты «Жетібаймұнайгаз» өндірістік басқармасының ұжымы!

Баршаныңды “Жетібаймұнайгаз” өндірістік басқармасының құрылғанына 50 жыл тоғаны мерейтоймен құттықтаймын.

Бұл айтулы дата еліміз үшін маңызды да мәртебелі мерейтойдың бірі деп білемін. Аталмыш мерекеге орай барша мұнай-газ саласының қызметкерлері мен жалпы жұртшылықты шын жүректен құттықтаймын.

Кең байтақ Қазақстанның батысында, киелі Маңғыстау жерінде Жетібай кен орны ел ырысы мен игілігіне айналғанына биыл жарты ғасыр толып отыр. Маңғыстау топырағы – қазақ батырлары мен ақындары, билері мен шешендері, өнер мен спорт тарландары шыққан шежірелі өлке. Сонымен қатар, Қазақстанның батыс өңірі елімізде Бекет-ата, Шақпақ-ата, Шопан-ата мешіттері және ашық аспан астындағы тарихи-мәдени ескерткіштерімен де жақсы таныс.

Бұл өңірдің белсенді азаматтары бойындағы ашықтық пен іскерлік арқасында аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуы артып, өндірісі қарқынды дамула.

Ел экономикасының қуаты – мұнай өндіру осы өңірдің үлесінде.

Егеменді елімізді дамытуға Маңғыстау аймағы, оның ішінде Жетібай кен басқармасы да өзіндік үлес қосуда.

Түбегке барлаушылардың табаны алғаш рет 1958 жылы тиді. Көп жылғы зерттеулер мен топышылаулар, ғылыми ізденістер мен табандылықтың арқасында Жетібай кен орнын тауып-танып, халықтың игілігіне басты байлығымыз беріле бастады. Осы жолда ерен еңбек сіңірген Д. Үсенов, Р. Сағындықов, Х. Бейсейітов, А. Аяғанов, С. Қаналиев, Л. Еңсегенов, Б. Бошенов, А. Болекбаева, Н. Нуржанов, М. Жолболдин, Ж. Дұқпанов, М. Құсғайынов, М. Төлеуғалиев есімді азаматтардың атын атап ерекше өткен абзал. Олардың

есімдері кәсіпорынның ғана емес, Қазақстан мұнай тарихының беттеріне алтын әріптермен жазылды.

Біздің еліміздің құрметіміз саналып, экономикамыздың қарыштап дамуына «қара алтынның» қосар үлесі зор. Бабаларымыз қорғап кеткен жер байлығы арқасында қазіргі таңда түрлі өндіріс орындары дамып, тың технологиялар өндіріске енгізілуде. Халықтың жағдайы жақсарып, бақуаттылығы артуда. Бұл тұрғыда «Жетібай-мұнайгаз» өндірістік басқармасы ұжымының еңбегі орасан екенін атап өткен жөн. Мұнайшылардың жылдың төрт мезгіліндегі қажырлы қызметтерінің нәтижесінде Қазақстанның озық мемлекеттердің қатарынан орын сайлауда. Ортақ қазынамызға қаржы құйылып, қарыштап өрлеуге жол ашылуда. Сол себепті маңызды міндетті атқарып отырған мұнайшыларға қазақстандықтардың алғысы зор екені сөзсіз.

Сіздердің ерен еңбектеріңіз бен қажырлы күш-жігерлеріңіздің арқасында еліміздің өндірісі мен өнеркәсібі жана серпінім даму үстінде.

Айтулы датамен баршаларыңызды құттықтай отыра, алдағы күндері жана белестер мен жеңістер тілеймін. Ел игілігі үшін етіп жатқан еңбектеріңіз жана берсін!

Құрметпен,

Қазақстан Республикасының
Энергетика министрі

К. Бозымбаев

Уважаемые нефтяники, дорогие коллеги, друзья!

От имени Компании «КННК Интернационал в Казахстане» искренне поздравляю сплоченный коллектив АО «Мангистаумұнайгаз» с ярким историческим событием в летописи казахстанской нефтегазовой промышленности - 55-летним юбилеем первого фонтана нефти в Мангистау и 50-летием производственного управления «Жетібаймұнайгаз»!

Страницы легендарной истории сохранили память о значении великого пути нефтяников Мангистау: от первого фонтана, первых этапов обустройства месторождений, через посту-

пательное развитие промышленного потенциала и накопление бесценного профессионализма работников – к современному дню, когда успех и прорывные результаты прямо связаны с инновационным мышлением, наукоёмкими технологиями, автоматизацией производственных процессов нефтедобычи, с готовностью каждого члена трудового коллектива продемонстрировать энергию личностного развития.

Дорогие ветераны АО «Мангистаумұнайгаз»! В этот торжественный день с особым трепетом хочется отметить величие вашего профессионального вклада в дело развития предприятия. Именно ветераны отрасли своим усердием и нелегким трудом создали прочный фундамент и гарантии для последующего стабильного развития АО «Мангистаумұнайгаз», именно от их труда зависело благополучие страны на нелегких этапах становления молодой Республики.

С праздником вас, уважаемые ветераны нефтяной промышленности!

По случаю празднования Дня работников нефтяной и газовой промышленности это раз горячо поздравляю всех работников АО «Мангистаумұнайгаз» и желаю благополучия, ярких корпоративных событий, светлого мирного неба и процветания!

Генеральный директор
ОО «КННК Интернационал в Казахстане»
Председатель Совета директоров
АО «Мангистаумұнайгаз»

Биан Дыжы

Мерекелік лебіз

Қымбатты мұнайшылар! Қадірлі жетібайлық әріптестер!

Сіздерді мұнай және газ өнеркәсібі қызметкерлері Күнімен қатар келген Жетібай кенорнында мұнай ашылған тарихи оқиғаға 55 жыл және «Жетібаймұнайгаз» ӨБ-на 50 жылдық мерейлі мерекемен құттықтаймыз. Сіздерге мұнайшылар атынан зор алғысымызды айтып, ел үшін атқарған ерен еңбектеріңіз үшін бас иеміз! Сондай-ақ Жетібай кенорнына қызмет кеткен геологтар, бұрғышылар, тасымалдаушылар, құрылысшылар және әлеуметтік сала қызметкерлеріне ерекше құрметімізді жеткізіміз келеді.

Әрине, жарты ғасыр ұзақ тарихи өлшеммен алғанда қас қағым ғана уақыт. Компания осынау даңқты күнге дейін ерлік пен еңбекке толы ғасырлардың ғасырына татитын үлкен белестен жүріп өтті. Бұл мереке - ерекше мереке. Себебі, осынау ұлы оқиға Маңғыстау өмірбаянының жаңа, жарқын бетін ашты. Бір сөзбен айтқанда, халықтың қажетіне жаратқан «қара алтынның» арқасында Маңғыстау өлкесі республиканың ірі өндірістік орталығына айналды.

Уважаемые коллеги!

55 летие первого нефтяного фонтана, 50-летие ПУ «Жетібаймұнайгаз» – праздник особый. Ведь именно с жетібайской землей связана история нефтяной промышленности Мангистау. За 50 лет добыто почти 93 млн. тонн «чёрного золота» - это достойная лепта в развитие нефтяной отрасли страны.

Месторождение Жетібай стало настоящей школой для всей нефтяной отрасли, школой для внедрения новых технологий, школой жизни. Здесь выросли крупные руководители, специалисты. Жетібайская земля дала казахстанской нефти настоящих нефтяников.

Қымбатты әріптестер!

Ардақты ардагер ағалар, қадірлі мұнайшылар!

Баршаңызға мықты денсаулық, отбасыларыңызға амандық пен қуаныш тілейміз!

Маңғыстау мұнайының киелі қара шаңырағының мәртебесі биіктеп, өңіріміз өркендеп, Тәуелсіз Қазақстан күн санап көркейе берсін!

«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ Басқармасы,

Бас директоры

Б. Иманбаев

Бас директордың
бірінші орынбасары

Пэй Цзяньшэн

«МАНГИСТАУМУНАЙГАЗ» - ЛУЧШИЙ СРЕДИ ЛУЧШИХ

26 августа в Алматы прошла XXXII международная церемония награждения лидеров экономики Казахстана и других стран-участниц Союза национальных бизнес-рейтингов.

Союз Национальных бизнес-рейтингов уже на протяжении многих лет определяет лидеров экономики в странах объединения.

Отрадно отметить, что в этом году одним из победителей международного конкурса стало Акционерное Общество «Мангистаумұнайгаз».

По результатам статистического ранжирования, основанного на данных официальной статистики, «Мангистаумұнайгаз» стал лучшим предприятием в Казахстане в номинации «Прибыль (убыток) за год», а также занял первое место в Мангистауской области по сумме трех номинаций финансово-экономической деятельности – «показатели активов и капитала», «показатели прибыльности», «показатели ликвидности».

Данные показатели являются одними из лучших в нефтегазодобывающей отрасли, поэтому АО «Мангистаумұнайгаз» был присвоен статус «Лидер отрасли».

На торжественной церемонии награждения Генеральному директору АО «Мангистаумұнайгаз» Бақыту Иманбаеву и первому заместителю Генерального директора Пэй Цзяньшэну вручили золотую медаль «Лидер отрасли 2016», официальный национальный VIP-сертификат «Лидер отрасли» и орден «Гордость экономики».

Эта награда - признание высокого производственного, экономического и социального статуса нашей компании на общегосударственном уровне, - отметил Бақыт Иманбаев, - Это признание того, что «Мангистаумұнайгаз» вносит существенный вклад в экономику Республики Казахстан и заслужил высокий авторитет в нефтегазо-добывающей отрасли. Но самое главное – это результат многолетнего и кропотливого труда каждого из работников АО «Мангистаумұнайгаз», это – заслуга всего коллектива!

Тарихтан - тағылым

ҚАЗЫНАЛЫ ТҮБЕКТИҢ «ҚАРА АЛТЫН» БАСТАУЫ

Биыл жер жүзіне атағы жайылған Жетібай мұнайының ашылғанына 55 жыл, «Жетібаймұнайгаз» өндіру басқармасының құрылғанына 50 жыл толып отыр. Осынау өкпе мереке қарсаңында бұл кен орнының қос теріхнама көз жүгіртіп, ардагер азаматтардың есімдерін ел жадында тағы бір мәрте жаңғыртып, атап өткенді жөн санадық.

Бұл өңірге мұнай барлаушылардың табаны тұңғыш рет 1958 жылғы тиді. Оған дегенде Қызыл мен Түбіжіктегі мұнай көзін іздестіру жұмыстары үмітті ақтамаған соң «Маңғыстаумұнайгазбарлау» («ММГБ»-«МНГР») тресінің Дүйсен Үсенов бастаған бұрғылау бригадасы мен сейсмикалық барлау бригадалары Оңтүстік Маңғыстауда – Жетібай жеріне қоныс аударды. Жетібай мұнай барлау экспедициясының басшылық құрамында Р.Сағындықов, есептеу-жоспарлау, жабдықтау жағында Х.Бейсейев, А.Аяғанов, С.Қанадиев, Л.Еңсенов, Б.Бәшенов, А.Бөлекбаева, Н.Нұржанов, М.Жолболдиндер жұмыс жасады. Мұнай барлау жұмысын қаржыландырумен Жаңбырбай Лұқпанов айналысты. Экспедицияның бастаушы партия комитетінің төрағасы Мұстах Құсайынов, көсподак комитетінің төрағасы Мантық Төлеугалиев, заңгері Шамсутдинов болды.

Жетібай кен алаңындағы ең бірінші терең бұрғы жер қойнауына 1959 жылдың 24 қаңтарында жіберілді. Бірақ бір жарым жыл бойы үлкен еңбекпен қазылған ұңғы 1960 жылдың 20 шілдесінде 2658 метр тереңдікте бұрғылау құбыры забойда ұсталып қалып, апатқа ұшыраған соң қазу жұмыстары тоқтатылды. Бұл жұмыстың аса ауыр болғаны сонша, әуелі Ю.Кузнецов, Ж.Мұқатов, К.Тарабриндер басшылық ететін бригада бұрғылап бастаған ұңғыны қазу кезінде 8 бұрғылау шебері ауысты. Дегенмен, жұмыс нәтижесі болған жоқ. Ұңғының тереңдігі 2500 метрден асқан кезде орталық юра шөгіндісінен кернеу сіңген мұнай белгісі алынды.

Екінші №2 ұңғыны Салық Рысалиев бастаған бригада 1959 жылдың 5 тамызында қазып бастады. Бұл ұңғыны бұрғылау жұмыстары да оңай болған жоқ. Бұрғылаушылар ерен еңбегінің арқасында 1960 жылдың ақпанында 1700 метр тереңдікте тағы да мұнай сіңген кен анықталды. Бұл керн түгелге жуық мұнай

болып шықты. 1960 жылы қазан айында осы ұсталып қалған бұрғылау құбыры өндірістік құбырдың орнына шегенделіп, 1905-1909 метр тереңдіктен тәулігіне 1,6 текшеметрдей таза мұнай алынды. Бұл өте жоғары сапаға ие Маңғыстаудың тұңғыш мұнайы еді. Бірақ ол үлкен өндірістік мұнай емес болғандықтан 1960 жылдың 8 мамырында Жетібай жерінің қойнауына үшінші терең бұрғы жіберілді.

Бұрғылау шебері Николай Петровтың бригадасы қазған бұл №6 ұңғы да 2608 метрге жеткен кезде апатқа ұшырады. 1961 жылдың 21 маусымында қашауды ауыстырып, бұрғылау құбырын ұңғыға жіберу кезінде 2420 метр тереңдікте құбыр тағы да ұсталып қалды. «Апатқа кінәлі» деп танылған Н.Петров қызметінен босатылып, еңбек демалысына жіберілді. Разведка бастығы Д.Үсенов пен аға инженері Х.Алдақовтың орнына Түбіжіктегі геологиялық барлау-бұрғылау алаңының басшысы Хасан Тәжиев пен аға инженер Қуан Қазиев тағайындалды.

Ақыры Маңғыстау мұнайының ашылған күні тарихта алтын әріптермен айшықтал қалдырған 1961 жылдың 5 шілдесі де келіп жетті. Нақ сол күні түнгі сағат 2-ден 40 минут өткенде бұрғылау шебері Бисенғали Божикөвтің вахтасында Х.Тәжиев, Қ.Қазиев, В.Тевяшвар

басшылық ететін Жетібай мұнай барлау алаңындағы №6 ұңғыдан 2383-2389 метр тереңдік аралығынан қуатты мұнай бұрқағы атылды. Маңғыстау мұнайының бастау-бұлағы осы күн болды.

Жер қыртысының терең юра қабатынан үлкен қысыммен аспанға атқылған мұнай бұрқағының күшті болғаны соншалық, биіктігі 53 метрлік бұрғылау мұнарасының краны

Ералиев, Петр Трифонович Шамрай, Кантор Куанышбеков, Леонидас Керулис, Санатбай Масатов, Сайлаубай Смағұлов, Жәку Әліев, Сабыр Бисенов, Төлесін Өмірбаев, Мырзақбек Оңғалиев, Атыраубай Аяғанов, А.Нұрғалиев, Байжанов, Боняшов, т.б. болды. Ұңғыдан атылған мұнайдың тәуліктік өнімі 400 тоннаға дейін жетті.

Сөйтіп, бұл қуанышты хабар дүние жүзін дүр сілкіндіріп, қиярда жатқан Маңғыстау түбегіндегі мұнай қорының ашылғаны және оны игеру кезеңі басталғаны бүкіл әлемге паш етті. Ел құлағын еден еткізген ерекше оқиға жөнінде Кенестер Одағындағы бүкіл радиолар мен телеарналар сүйінші сұрап, республикалық, одақтық баспасымдар ғана емес, шетелдік бұқаралық ақпарат құралдары да жарыса жазып жатты. Бұл күн бұдан былай Бұрғышылар күні болып белгіленді. Осынау ұлы оқиға Маңғыстау өлкесі өмірбаянының жаңа, жарқын беттерінің ашылғанының белгісі болды. Осыдан кейін аймақтың өнеркәсібін кең көлемде игеру басталды.

Маңғыстау мұнай эпопеясының бастауы-бұлағы болған Жетібай мұнай-газ конденсат кені ашылған соң 1965 жылдың 13 ақпанында КСРО Мемлекеттік қор комитеті Жетібай кен орнындағы мұнай қорын ресми түрде бекітті. Ол бойынша кен орнының геологиялық қоры 375 миллион 653 мың тонна деп есептелді.

Қазақ КСР Министрлер Кеңесінің 1966 жылғы 11 мамырдағы №750-Р қаулысына орай шығарылған «Қазақстанмұнай» бірлестігінің 1966 жылғы 27 мамыр күнгі №183/П бұйрығымен «Жетібайнефть» мұнай кәсіпшілігі басқармасы құрылды. Басқарма бастығы Сағдולה Нұржанов, бас инженері Сусын Қалжанов, бас геологы Бекен Әліев болды. Сол жылдың 30 желтоқсанында Жетібай кен орнындағы үш ұңғы мұнай өндіруді бастады да, кеніш өнеркәсіптік пайдалануға берілді. 1967 жылы 1 қаңтарда Жетібай кен орнында ең бірінші болып салынған 14 ұңғыдан тұратын №8 топтық қандырғы түгел пайдалануға берілді. Бұл топтық қандырғының жұмысын Ембіден келген кенігі мұнайшы Хайрұлла Әреулы Ихсанғалиев басқарды.

Жетібайдың мұнайын тұңғыш өндіруге тікелей атсалысқандардың қатарында операторлар Қапыш Қалиев, Узақбай Ғабдолов, Қожағали Тәжіғұлов, Сарбас

Таласбаев, Мария Семеновна Тюрина, Владимир Пылан, Люся Пылан, механик Көрмi Өтебаев, электрi газбен пiсiрушi Н.Батаев, темiр пiсiрушi Валерий Горбатов, слесарь Б.Козлов, шебер Салiм Мендiгалиев, т.б. болды. Осы жылы кен алаңынан 139 мың тонна мұнай өндiрiлiп, мемлекетке тапсырылды.

Жетiбай мұнайының өндiрiсiн ұйымдастыруға атсалысқан алғашқы буын өкiлдерi: бас энергетик Айтмұхан Таужанов, бас механик Геннадий Иванович Пономарев, кен орынын игеру шеберi Қадi Өтегенов, ауысым шеберi Iзгара Таласбаев, ұңғымдарды игеру цехының шеберi Сарадин Рақымбердиев, әуелi шебер, артынан бөлiмше шеберi, кейiн үлкен қоғам қайраткерiне айналған Сайын Нәдiрұлы Шанағатов, бөлiмше бастығы Бақытжан Қазиев, орталық инженерлiк-технологиялық қызметтiң бастығы Александр Захарович Юрченко, осы қызметтiң аға инженерi Петр Сергеевич Чеснаков, геолог Жақсылық Ұзақбаев, ұңғымдарды игеру цехының бастығы Федор Григорьевич Наговицин, осы цехтың аға механигi Аманторе Сармысов, құрылыс инженерi Фатима Батықова, құрылыс шеберi Қуантқан Сәтiмов, оператор, шебер, өндiрiстiк-техникалық бөлiмшiң аға инженерлерi Мұратбай Жақсығатов, Майлаш Есбергенов, ұңғымдарды игеру цехының геологы Амангелдi Тастығараев, геолог Қуаныш Сисенбаев, ұңғымдарды игеру цехының шеберi Боранбай Әлiмұханбетов, шеберлер Сәтжан (Шандыбай) Өтесiнов, Бөгембай Қожықов, Амангелдi Өрбiсiнов, Ким Аждағұлды Көрпешов, операторлар Бәтiн Өткiлбаева, Ж.Қарақонаков, т.б. едi.

Горюнов, Әнес Бүркiтбаев, Табын Оржанов, Мақсат Борамбаев, Жақсылық Жанғалиев, Оспан Есенгенов, Максим Сабуғалиев, Хожакелес Елеусинов, Аблай Қуванов, Бақыт Иманбаев, Сағидолла Бижанов, Болат Сейiтмағанбетов, т.б. басшылық еттi. Басқарманың қазiргi бастығы – Жолдасбек Ешманов. Бұл азаматтардың iшiнде өзiнiң айрықша қасиеттермен дараланған Бақыт Алтайұлы Иманбаев бүгiнде «Манғыстаумұнайғаз» акционерлiк қоғамының бас директоры болып, алып кәсiпорынды басқарып отыр.

Еңбек майданында ерекше көзге түскен Хайролла Ихсанғалиев, Раиса Молдабаева, Боранбай Әлiмұханбетов, Баязи Қарамүрзиев, Жайман Таспаев, Балияш Елбаева, Павел Авгарович Дзагоев, Таңбай Алпысбаев, Исиф Ермолицкий, Төлгеу Құлшабаев, Сенбiгали Матаев, Аманқос Тайпаков, Ыбырай Құттыбаев, Қонақбай Күзекенов, Мұрат Жұмаев, Жарылғас

Нұрғалиев, Бердекен Ешин, Татьяна Ткаченко, Қалымбай Өтебаев, Шолпан Жүбаннйзова, Жұмахан Алагөзов сияқты еңбек озаттары кәсiпорынның даңқын шығарып, атағын аспандатты.

Жетiбай мұнайын игеруде ұзақ жылдар бойы еңбек етiп, тер төккен мұнайшылардың қатарында кейбiрi өмiрiнiң соңына дейiн, көпшiлiгi құрметтi еңбек демалысына шыққанға дейiн жұмыс жасаған өндiрiс басшылары Ж.С.Ұзақбаев, М.Жақсығатов, Ұ.Н.Құтжанов, операторлар О.Балмүрзиев, Ж.Байжауынова, С.Нұрхасанова, Т.Мекенова, Ұ.Үлмәмбетова, Қ.Сарқұлов, Т.Ботағараев, өтпен пiсiрушi М.Б.Дәулетов, электрiк А.Танауов, Б.Өткелбаева, А.Д.Захаровтардың аттары аталады. Олардың соңына ала 1970-жылдары өндiрiске келген операторлар С.Қуантқанов, К.Омарова, Н.К.Булатова, т.б. кен орынын игеруiне үлкен үлес қосты.

Бүгiнгi таңда Жетiбай мұнай-газ өндiру басқармасында 2200-дей адам жұмыс iстейдi. Бiрiнгi жарасқан тату ұжым, бiлiктi мамандар мен өз iсiнiң шеберлерi, көсiмi қызметкерлер еңбек ететiн басқарма ұжымы мұнай өндiру көлемiн жылдан жылға арттырып келедi.

Ретi келгенде айта кету керек, осындай дабысы бөлек даңқты кен орындары бар «Манғыстаумұнайғаз» акционерлiк қоғамы осы өлкелiң дамуы мен кемең келешегi үшiн қолынан келгенiн аянып қалған емес. Компания Елбасымыздың жүргiзiп отырған сара саясаты Манғыстау облысында жүйелi түрде жүзеге асуына барыныша қолдау көрсетiп келедi. Өткен 2015 жылы бұл бағытта қыруар игiлiктi iстер тындырылды. Атап айтқанда, Манғыстау облысына және Ақтау қаласына әлеуметтiк қолдау көрсету үшiн 300 млн. теңге қаржылай бөлiнсе, оның iшiнде облыс бойынша маңызды әлеуметтiк жобаға – «Манғыстаудың дамуына үлес: тiкелей шетелдiк инвестицияларды қарқынды және есеп беру арқылы қол жеткiздi жасқарту» әлеуметтiк жобасына 172 млн. теңге бөлiндi. Жалпы, соңғы бес жылда «Манғыстау-

мұнайғаз» акционерлiк қоғамы тарапынан өндiрiс әлеуметтiк-экономикалық дамуына 8 млрд. 245 млн.-нан астам теңге бөлiнгенiн атап айтуымыз керек.

Компания қаражатының есебiнен өнiрле қаншама мектептер мен спорт алаңдары, мәдени-әлеуметтiк нысандар, жаңа жолдар салынды, тарихи ескерткiштердi жөндеу жұмыстары жүргiзiлдi.

Акционерлiк қоғам облыстың елдi мекендерiн қолдау мақсатында демеушiлiк көрсету жұмыстарын жыл сайын жалғастырып келедi. Атап айтқанда, Манғыстау және Қаракия аудандарына өткен жылы 78 млн. теңге қаржылай көмек көрсетiлдi.

Әлеуметтiк жауапкершiлiк компанияның дамуындағы маңызды стратегиялық бағыттардың бiрi болып табылады. Бұл ретте бiз 2015 жылы қазақстандық тауарларды, жұмыстарды және қызметтердi сатып алуы тиiсiне 35, 70 және 90 пайыз көлемiнде қамтыдық.

Кәсiпорын оқшаанда жергiлiктi тауар өндiрушiлердiң өнiмдерi мен қызметiн дамытуға қолдау танытып отырады. Осы мақсатта өткен 2015 жылы жергiлiктi ауыл шаруашылық өндiрушiлерiмен 547 млн. теңге сомасындағы меморандумға қол қойдық. Осылайша компания жұмысшылары тұтынып ет және сүт өнiмдерi тек қана маңғыстаулық фермерлерден сатып алынған келедi.

«Манғыстаумұнайғаз» акционерлiк қоғамының басшылығы өлкедегi туризм мен спорттың дамуына да зор үлес қосып келедi. Компания «Манғыстау облысының бокс федерациясы» қоғамдық бiрлестiгiне жарыстарды өткiзу үшiн және жас спортшылардың әртүрлi республикалық жарыстарға қатысуы үшiн 60 млн. теңге қаржы бөлдi.

Бiлiмдi маман, бiлiктi кадр, жалпы, адам ресурсы – компанияның басты байлығы болып табылады. Кәсiпорын басшылығы бұл гуманистiк бағытынан ешқашанда айныған емес. Сол себептi 2015 жылға жұмысшы-қызметкерлердiң балаларын оқыту үшiн 53 млн. 500 мың теңге қаражат бөлiндi. Сонымен бiрге жұмысшы-қызметкерлердiң де мiндеттi оқуын, мамандардың бiлiктiлiгiн арттыруын, ҚХР-мен өзара тәжiрiбе алмасу сияқты оқуларын да жiтi қадағалап, арнайы қаржыландырып келедi.

Ұжымдық келiсiмшарт бойынша 2015 жылы «Манғыстаумұнайғаз» АҚ-ның жұмысшы-қызметкерлерiне 243 млн. теңге көлемiнде материалдық көмек берiлсе, соның 67 млн. теңгесi зейнеткерлiктегi қызметкерлерге жәрдем ретiнде жұмсалды. Ұлы Жеңiстiң 70 жылдығы қарсаңында көптеген ардагерлердiң үйлерiне күрделi жөндеулер жасалды. Қоғам жұмысшыларының отбасында сәбiлдi болғандарына, торт және одан да көп балалы отбасына, мүгедек бала тәрбиелеп отырған жұмысшы-қызметкерлерге, отбасында жақын туысы қайтыс болғандарға берiлетiн қаржылай көмектерi бар. Жаз мезгiлiнде жұмысшы-қызметкерлердiң 1700-ден астам балалары Қазақстан мен Ресейдiң жазғы сауықтыру демалыс орындарында демалған. Сонымен қатар компанияда жалақы мен төксандық сыйақылардың төмендеуi, қызметкерлердiң қысқартылуы болған жоқ. Қазiргi таңдағы дағдарыс қиындықтарына да, ештеңеге де қарамастан, Ұжымдық шарт бойынша мiндеттемелер орындалуда.

Қазiргi таңда құрамында iрiлi-уақыты 14 кенiшi бар Жетiбай кен орынын әуел бастағы игерiлетiн мұнай қоры 166 413 мың тонна болса, күнi бүгiнге дейiн соның 90 900 мың тоннасы игерiлдi. Бұл – 2016 жылдың I қантарындағы мәлiмет. Демек, әлi де қара жердiң қойнауында 75 513 мың тонна «қара алтын» қоры бар деген сөз.

Үстiмiздегi жылдың I жарты жылдығының қорытындысы бойынша өндiрiлуге тиiстi 1 073 285 тоннаның орынна I 089 463 тонна мұнай өндiрiлдi, межелеген жоспар 16 178 тоннаға артығымен орындалды. Мемлекетке I 085 729 тонна мұнай тапсырылды. Бұл көрсеткiш жоспарланған I 068 557 тоннадан 17 172 тоннаға артық.

Осының барлығы – «Жетiбаймұнайғаз» өндiрiстiк бiрлестiгiнiң жарты газырық торқалы тойларына, Тәуелсiз Қазақстан Республикасының құрылғанына 25 жыл толған мерейлi мерекеге лайықты тартулармен келiп отырғанынан айқын айғағы, даусыз дәлелi. Алдағы уақытта да бұл ұйымшыл ұжымның осылай асқаралы асуларды бағындырып, асқақ биiктерден көрiне берерiне күмән жоқ.

Рахат ҚОСБАРМАҚ, Қазақстан Жазушылар және Журналистер Одағының мүшесi

Жыр жазамын жүрегімнен...

ЖАҚСЫБЫЛЫҚ САРБИ, мұнайшы-зейнеткер

Мұнайшы

Носерлі жауын астында, Қалса да суға малышыны. Бастаған ісін тастамай, Сальник соғып алқыны.

Шыжыған ыстық аптапта. Маңдайдан тері соралап, Төбені тесер күннен тек, Көзін ғана қорғалап.

Қақалқаларды жүр тексеріп, Сквэжиналарды аралап. Ақауын жөндеп, тезірек, Кем кетісін саралап.

Бісқырық суық аязда, Бет қаратпас боранда, Мұнайын жүр қар кешіп, Омбылап қалар қоян да.

Дулығасындай батырдың, Басындағы тыммағы. Бес қаруындай сабаздың, Алып жүрген құрағы.

Жері үшін жан қиған, Балалардың ұрпағы. Солардан қалған тұяқтың, Кейінгі қалар жұрнағы.

Еңбектің майдан шебінде, Алдыңғы саптан орын ап, Күш-қуатын Отанның, Еселеп жүр қорғалап.

Сағыныш

Талай жыл жұтқам ауаңды, Жетібай өкпем, жүрегім. Зейнеткерлікке шықсам да, Сағынып сені жүремім.

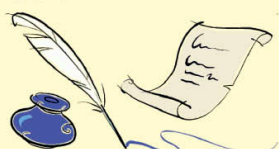
Шілдеде ыстық аптапта, Қара тер төккен күндер-ай. Үскірік, суық аязда, Тоңазып өткен түндер-ай.

Өзімнен өткен қызуым, Өзіңге кеткен жығлуым. Демалып біздер жатырмыз, Жоқ бірақ сенің тынымым.

55 ердің жасындай, Көркейе берші жасымай, Мұнай берер ерлерің, Найзағай ойнар жасындай.

Кезткі беңдер соларға, Ұтымдылар деп тек алға. Қазына толы қойнауың, Сенен артық жер бар ма?!

Нық басып тұрған жеріңде, Тәуелсіз қазақ еліңде, Жетібайым сенемін Берерің мол деп еліме!

Репортаж

ҚОЙНАУЫ ҚҰТ ҚАЛАМҚАС

Биыл Маңғыстау мұнайына 55 жыл. 1961 жылы қазыналы түбек қойнауынан «қара алтын» қайнардың көзі ашылды. Араға он жылдан аса уақыт салып Қаламқас кен орнынан қуатты мұнай бұрқағы атқылады. Атауды мерекеге орай Қаламқас кенорнында мұнайшылар мейрамы тойланды.

Дүбірлі думан басталысымен, «Ойл Сервис Компания» мекемесі қызметкері Әсет Нұрсұлтанов, «Самга» әнімен сахна пердесін түріп, көрермен көңілін серпілті. «Қаламқас» вокалды-аспапты ансамблі «Маңғыстау», «Кел билейсің», «Сыйлаймын саған» әндерін әулетіп, тыңдарманды ерекше бөледі. Көрерменге көтеріңкі көңіл-күй сыйлап, керез көркемен елткен Елена Әбдіхалықова елді әуезді үн, әсерлі сазымен баурады. Көңілді мереке куәсі болған еңбеккер қауымға Маңғыстау ауданының басшысы Жармағамбет Айтуаров құттықтау сөз арнады.

— Маңғыстау ауданы үшін мұнайшылардың еңбегі зор. Аудан бюджетінің қалыптасуы мен толығына оң ықпал етеді. Мұнай саласы қызметкерлері ауданның әлеуметтік-экономикалық орлеуіне елеулі үлес қосуда. Мал өнімін өткізу біз үшін маңызды мәселенің бірі. Биыл «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ-мен келіссөз нәтижесінде жергілікті «Қинах Шопан» ЖШС аталмыш мекеме 50 тонна ет өнімін тапсырды. «Қаламқас-мұнайгаз» өндірістік басқармасы қызметкерлері Маңғыстау ауданы елді мекендерінде мүжәліс отбасыларға әлеуметтік көмек көрсетуде, тазалық айлығында арнайы техникалық құрал-жабдықтармен камтудан бөлсенділік таптып келеді. Алдағы уақытта

кешенді жұмыстар мен игі істер атқарыла берері деген сенім мол. Қойнауына құт қонған жерімздің ырысы мен берекесі — қара алтынмыз таусылмасын, — деген аудан басшысы бірқатар белсенді қызметкерлерге алғыс хаттар табыстады.

Мерекелік салтанатты жиында «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ бас директоры Бақыт Иманбаев мұнай-газ саласы мамандарының төл мерекесімен құттықтап, ыстық лебізін білдірді:

— Қаламқас кен орны - өте киелі орын. Өйткені осы маңда апаршылық жұт жайлаған жылдары ел қамын жеген Қаламқас әулие жерленген. Қаламқас келешегі кемел кәсіпшілік. Бұл жерде жылына 4 миллион 200 текше метр мұнай өндіріледі. Үсікпір аяз, алпап ыстықта аянбай тер төккен мұнайшылардың еселі еңбегіне бас неміз. Өндірісте жаңа технологиялар мен әдістерді қолданғысына енуі нәтижесінде 53 мың тонна артық мұнай өндірілді. Қаламқас кен орнында электр қуатын үнемдеу, өндіріс өнімділігін арттыру, қызметкерлердің әлеуметтік қамту бағытында жаңа жобалар мен тың бастамалар қолға алынды. Бүгінгі

мерекеле ортаны толтырып отырған Қаламқас кен орнында табанды еңбек еткен ардагерлерге құрметіміз шексіз.

«Маңғыстаумұнайгаз» АҚ бас директорының бірінші орынбасары Пәй Цяньшэн мұнай саласына еңбегі сінген ардагерлер мен қызметтес әріптестеріне алғысын жеткізді. Қазак мұнайы казак елінің игілігіне қызмет ететіндігін ескерген басы үлкенге құрмет, кішіге ізет білдіретін, тарихын тереңнен танып, ұлттық құндылықтарын ұлықтайтын халықтың болашағы жарқын екендігін тілге тиек етті. Мұнай саласы еңбеккерлері осы қарқыннан танбай, қызмет қылса, өнеркәсіптің қадамы қарышты, жұмысы табысты боларына сенім білдірді. Қос басы ҚР Энергетика министрлігінің Құрмет грамотасымен Ром Садуақасовты, «Самұрық Қазына» АҚ Құрмет грамотасымен Майрам Садақбаевты, «ҚазмұнайГаз» Ұлттық компаниясы» АҚ Құрмет грамотасымен Саясат Мейіровты және т.б. марапаттады.

Қаламқас кен орнында бой көтерген ақшаңқан үйлер ақмаржан Ақтаудан ат арытып жеткен ардагер ақсақалдар, құрметті қонақтарға толды. Ақ дастархан жайылып, меймандар мерекелік мәзірден дәм татты. Ақсақалдарға төрден орны беріліп, халыққа табақ тартылып, қазақы сый-сияпат көрсетілді. Айбек Жұрымбаевтың домбыра көмейінен төккен күй күмбірі киіз үйді кернеп, әсем саз әуледі.

Ардагер-мұнайшы Көшербай Әлібаев — Маңғыстау мұнайын алғаш игергендердің бірі. Еңбек жолын 1957 жылы Қызылжар Имағамбет жерінде бастайды. Тағдыры «қара алтынмен» тоғысып, бар жұмыры осы саламен байтанып асып ардагер алғашқы еңбек жолын сағынышпен еске алады:

— 1977-78 жылдары Қаламқасқа жұмыс бабымен ауыстым. Өрі құрылысы, әрі бұрғылаушы, әрі мұнайшы ретінде еңбек еттім. Өндіріс жұмысын бастап, әрі қарай алып кету өте қиын. Кейін келе топтық қондырғылар

құрыла бастады. Халық қарасы көбейді. Өндіріс басы осынлай басталды. Мұнайшы еңбегі көзге білбейді. Білгір маман құбыр ішінде айдалған мұнай қысымын, көлемі мен құрамын құлағымен тың тыңдау арқылы біле алады. Нағыз мұнайшы болу үшін еселі еңбек, зор ықпал әрі төмірдей тәртіп керек — дейді ардагер мұнайшы.

Қаламқас кен орнында қазіргі таңда 1560-қа жуық қызметкер еңбек етеді. Жұмыскерлер жоғары қорықтан асыра жұмыс жасап, өндіріс орнының еңбек өнімділігін еселей түсуде.

— Сегіз айдың көрсеткіші бойынша 2 млн 734 мың тонна мұнай өндірілді. Бұл әріне белгіленген межеден біршама артық. Мұнайды тапсыру межесі жоғары деңгейде орындалып келеді. Қаламқас кен орны қызметкерлеріне жан-жақты жағдай жасалған. Жағажаналар қысы-жазы қатар ыстық және суық сумен жабдықталған. Мезгілді тамақтануға ұйымдастырылған. Еңбеккерлер спортпен айналысу мүмкіндігіне ие. Қаламқас кен орнында қызмет ететін мұнайшылардың 30 пайызын жастар жағы құрайды. Бұл әріне оң үрдіс, — дейді «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы басшысының әлеуметтік мәселелер жөніндегі орынбасары Мұрат Батыршаев.

Мұнай-газ кешені — ел экономикасы мен өнеркәсіп өркендеуінің өзегі. Алпауыт компания табысы әкек ардагерлері мен табанды қызмет етіп жүрген, ісіне бекем, кәсібіне адал жұмыскерлердің ортақ нәтижесі. Білікті қызметкерлердің ерен еңбегі, қажырлы қайраты нәтижесінде іргелі компания ісі бүгінде ілгерілеу үстінде. Болашақта «қара алтын» селін өндіру саласындағы өркенді өзгерістер мен жаңғырталу, жасампаз істер жарасымды жалғасын таппақ.

Үздік маман - 2016

ЕҢБЕК ЕТКЕННІҢ ІСІ ОҢ

Үстеміздегі жылдың ІІ мен ІІІ шілде аралығында «Маңғыстаумұнайгаз» акционерлік қоғамы «Жетібай мұнайгаз» және «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармалары арасында «Үздік маман» кәсіби біліктілік байқауы өтті. 2005 жылдан бастау алып, дәстүрге айналған бұл сайысқа мұнайшылар белсене қатысты. Компаниядағы еңбек адамдарының мәртебесін өсіріп, әлеуметтік-бәсекелестікті дамытуға бағытталған шара «Қазақстан Республикасы Мұнай-газ кешені қызметкерлері мерекесі» аясында қорытындыланады.

Байқауға қатысушылар өз саласы бойынша жүзден жүйрік, мыңнан тұлпар атану үшін ерекше шеберлік танытып, біліктілік сальдеттерді. Мамандар сайысында әділқазылар алқасы қатысушылардың екіжүздік техникасы мен еңбекті қорғау ережелерін ұстануына, тәжірибелік тапсырмаларды орындау уақыты мен сапасына, теориялық дайындық деңгейіне ерекше көңіл бөлді.

— Байқаудың мақсаты жұмысшы мамандардың еңбекке деген құшынсын арттыру, үздік тәжірибесін баршамен бөлісу, кәсіби біліктілікті жетілдіріп, теориялық дайындық деңгейін көтеру және корпоративтік

Сапарқұл Тұржанов

Жаннат Өметов

Нұрбек Томпиёв

Аманбек Төлеубеков

Асхат Қазиев

рухты күшейту болып табылады. Жалпы бұл сайыс екі кезеңнен тұрады. Бірінші кезеңі компания ішінде өтті. Бірінші орын алған жеңімпаздар «Қазмұнайгаз» ҰҚ» акционерлік қоғамы өткізетін екінші кезеңге жолдама алып отыр — дейді қызметкерлерді бағалау бөлімінің бастығы Гүлнар Жұбанзарова.

Теориялық және тәжірибелік тапсырмаларды орындаудың қортындылары бойынша электррозбелең дәнекерлеушілер арасында:

1-орынды бас механик бөлімінің орталық өндірістік қызмет көрсету қызметі жөндеу-механикалық бөлімшесінің бесінші дәрежелі электррозбелең дәнекерлеушісі Сапарқұл Тұржанов;

2-орынды бас механик бөлімінің орталық өндірістік қызмет көрсету қызметі мұнай кәсіпшілігі жабдықтарын сервистік қамту учаскесі «Жетібаймұнайгаз» өндірістік басқармасы бесінші дәрежелі электррозбелең дәнекерлеушісі Рахман Құдайбергенов;

3-орынды бас механикалық бөлімінің орталық өндірістік қызмет көрсету қызметі жөндеу-механикалық бөлімшесінің бесінші дәрежелі электррозбелең дәнекерлеушісі Еламан Рақашов алды.

Слесарь-жөндеушілер арасында: 1-орын «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы №1 мұнай және газ өндіру цехының 4 дәрежелі жөндеуші-слесарі Жаннат Өметовке;

2-орын «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы №1 мұнай және газ өндіру цехының 3 дәрежелі жөндеуші-слесарі Кеңжебек Онгалтаевке;

3-орын «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы кешенді мұнай дайындау және өткізу цехына қарасты алдын ала су айыру қондырғысының 4-ші дәрежелі технологиялық қондырғыларды жөндеу жөніндегі слесарі Айту Мұхатаевқа бұйырса, операторлар арасында мұнай және газ өндіру жөніндегі үздік оператор бойынша:

1-орынды «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы №1 мұнай және газ өндіру цехының 3 дәрежелі мұнай және газ өндіру жөніндегі операторы Нұрбек Томпиёв;

2-орын «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы №1 мұнай және газ өндіру жөніндегі операторы Саламат Табылғанов;

3-орын «Жетібаймұнайгаз» өндірістік басқармасы №1 мұнай және газ өндіру цехының 4 дәрежелі мұнай және газ өндіру жөніндегі операторы Асылбек Иманғазиев алды.

Қабат қысымын ұстау жөніндегі оператор аталымы бойынша:

1-орынға «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы қабат қысымын ұстау цехының 4 дәрежелі қабат қысымын ұстау операторы Аманбек Төлеубеков;

2-орын «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы қабат қысымын ұстау цехының 4 дәрежелі қабат қысымын ұстау операторы Мұрабек Сүйейсін;

3-орын «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы қабат қысымын ұстау цехының 4 дәрежелі қабат қысымын ұстау операторы Серібол Оразбек не болды.

Ұңғымаларды зерттеу жөніндегі операторы болды:

1-орынды «Жетібаймұнайгаз» өндірістік басқармасы ғылыми-зерттеу және өндіріс жұмыстары цехының терең зерттеулер лабораториясының 3 дәрежелі ұңғымаларды зерттеу операторы Асхат Қазиев;

2-орынды «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы ғылыми-зерттеу және өндіріс жұмыстары цехының мұнай өндіріс зерттеулерін ғылыми-зерттеу лабораториясының 3 дәрежелі ұңғымаларды зерттеу операторы Батырбек Қошбаев;

3-орынды «Қаламқасмұнайгаз» өндірістік басқармасы ғылыми-зерттеу және өндіріс жұмыстары цехының мұнай өндіріс зерттеулерін ғылыми-зерттеу лабораториясының 3 дәрежелі ұңғымаларды зерттеу операторы Ерлан Қалбаев алды.

Бес кәсіп түрі бойынша барлығы 92 адам қатысқан сайыс қортындысында жүлдесер атанған 1, 2, 3 орын жеңімпаздарына айлық жалақы мөлшеріне бір жыл бойы 30, 20, 10 пайыз көлемінде қосымша ақы төленеді.

